

در تراز حسّ و حکمت

(چهار مقاله)

www.ketab.ir

مؤلفان

سید حسن حسینی هرانده

سید عمران حسینی

سرشناسه	حسینی هرانده، سید حسن، ۱۳۵۶؛ حسینی، سید عمران.
عنوان و نام پدیدآور	در تراز حسن و حکمت / حسینی هرانده، سید حسن؛ حسینی، سید عمران.
ویراستار	حسینی، سید عمران.
مشخصات نشر	فیروزکوه، سخن پویان، چاپ اول ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۷۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۶۸-۰۴-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
قلم کتاب	وزیری.
نوع چاپ	دیجیتال
صفحه‌آرا	حسینی، سید عمران.
موضوع	ادبیات فارسی - شرح حال، اندیشه‌های عرفانی، حکمی و فلسفی - نقد و تفسیر.
موضوع	نقد و تفسیر.
موضوع	ادبیات فارسی - اصطلاحات، معانی و تعبیرها.
رده‌بندی کنگره	PIR ۳۵۴۸
رده‌بندی دیوبی	۸ فا ۱/۰۰۸
شماره کتاب‌شناسی ملی	۵۸۴۳۳۳۲

انتشارات سخن پویان

فیروزکوه، هرانده، میدان جانبازان، کوچه گل محمدی، پلاک ۱.

تلفن: ۰۹۲۱۲۹۸۷۵۶۹ - ۰۹۱۲۸۰۹۱۶۸۳

پست الکترونیکی: sokhanpouyan@gmail.com

چاپ اول-۱۳۹۸

جلد ۵۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای نویسندگان محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقاله اول: مقولات عقلی و فلسفی در حدیقه الحقیقه حکیم سنایی غزنوی
۱	چکیده
۲	دیاچه
۳	مختصات سبک شعر فلندری سنایی
۱۲	رابطه اشعار سنایی با تفکر فلسفی
۱۴	اندر ستایش عقل و عاقل و معقول
۲۱	صفت عقل
۲۴	نتیجه گیری
۲۴	منابع
۲۵	مقاله دوم: تحلیل آیه‌ها، نلامی/فلسفی ناصر خسرو
۲۵	چکیده
۲۶	مقدمه
۲۹	ویژگی عمده اشعار ناصر خسرو
۲۹	شیوه شاعری و نویسندگی
۳۰	ارتباط ناصر خسرو با اسماعیلیه
۳۳	آثار ناصر خسرو
۳۴	رابطه اشعار ناصر خسرو با تفکر نوافلاطونی
۳۷	گفتار در صفت عقل
۴۵	علت اولی
۴۷	نقد مسیح
۴۷	نتیجه گیری
۴۸	منابع
۴۹	مقاله سوم: بررسی لغوی مثنوی معنوی (با تأکید بر الفاظ نامأنوس)
۴۹	چکیده
۵۰	سخن نخست
۵۱	تعاریف
۵۱	سخن ادبی

۵۱	 فصاحت و بلاغت
۵۲	 سخن شیوا
۵۲	 سلاست و جزالت
۵۲	 غرابت
۵۲	 فصاحت کلام
۵۳	 دفع دخل مقدر
۵۵	 تأثیرات لهجه‌ای
۵۶	 واژه‌های عامیانه
۶۳	 نتیجه‌گیری
۶۴	 منابع
۶۵	 مقاله چهارم: تحلیل اثر «ایست شعر» تولدی دیگر» اثر فروغ فرخزاد
۶۵	 چکیده
۶۶	 درآمد
۶۸	 تحلیل صورت‌گرایی روسی شعر «ایست شعر» تولدی دیگر»
۷۳	 نتیجه‌گیری
۷۳	 منابع

سرآغاز سخن

نخستین سخن، جز از سخن نخست بر نمی‌خیزد. این جستار، در مقالات خویش، هم‌افقی و هم‌جوشی ادبیات، عرفان، حکمت و فلسفه و نیز نقد و سنجه ادبی را فراراه ذهن جستجوگر و آگاه خواننده می‌گشاید. انکشاف وجود و حقیقت جز با غور در اعماق بحر معانی میسر نمی‌شود؛ چرا که به کلام مارتین هیدگر، فیلسوف آگزیستانسیالیست آلمانی قرن بیستمی، عالم خود را از دریچه زبان بر ما آشکار می‌کند. در سیر اندیشه این سرزمین، ادبیات، همواره، نقشی (= ابزار) نیرومند در ستاندن و پروراندن ایده‌ها و مضامین بلند فلسفی، حکمی و اخلاقی داشته است. به همین دلیل، در شرایط سخت استبداد و خفقان نیز بن‌مایه‌های حکمت و آموزه‌های فلسفی در جریان دیالکتیک حقیقت (علوم فلسفی: فلسفه، کلام)، طریقت (عرفان و مکاتب شهودی، ذوقی و اخلاقی) و شریعت (علوم دین، فقه و ...) در کلامی زیباپسندانه و سنگین از صرافت طبع شعرای حکیم و عارف که در فلسفه و کلام نیز دستی داشته‌اند و از محققان و معارف (= کویر وحشت به کلام کدکنی) به سلامت گذشته و به ما رسیده‌اند. این بلندی همت، در ادوار تاریخ بعدی، به جریان نوگرایی فرهنگی غرب (رنسانس) کمک شایانی نموده است و غرب نیز میراث‌خواه توشه فرهنگ اسلامی بوده است. با این اوصاف، بین عقل و احساس (عاطفه) ارتباط وثیقی وجود دارد. به قول شهید راه حکمت، حکیم و متأله گرانقدر، شیخ شهاب‌الدین سهروردی، حکمت بحثی مقدم و ره به حکمت ذوقی است. در این راستا، این پژوهش، برخی مقولات فلسفی و کلامی را در برخی آثار، مرآت حکیم - عارف - شاعرانی چون سنایی و ناصر خسرو بررسی می‌کند و در ادامه، دو مقاله نیز به اسرار حطیر نادیه، غوی و صورت‌گرایانه (فرمالیستی) مولانا و فروغ فرخزاد می‌پردازد. برای دستیابی به هدف، این نوشتار با روشی توصیفی - تحلیلی (متنی) و با بهره‌مندی از اسناد پژوهشی معتبر، در چهار بخش با ارائه چهار مقاله بدین شکل سازماندهی شده است: در مقاله اول، وجه فلسفی کتاب حدیقه‌الحقیقه و شریعه‌الصریقه حکیم سنایی غزنوی بررسی می‌شود؛ در مقاله دوم، اندیشه فلسفی و کلامی داعی بزرگ اسماعیلی: یعنی، ناصر خسرو در دو اثر برجسته وی (روشنایی‌نامه و سعادت‌نامه) ارزیابی می‌گردد؛ مقاله سوم به نقد لغوی، بلاغی و عبارات، الفاظ و اصطلاحات مثنوی مولوی می‌پردازد و مقاله چهارم به تحلیل فرمالیستی شعر و بیانی دیگر از مجموعه شعری با همین عنوان، اثر شاعر با احساس زن معاصر؛ یعنی، فروغ فرخزاد اختصاص یافته است. این اثر تنها تلاشی پژوهشی است و از هرگونه ادعای آرمان‌گرایانه و تفاخر (که امروزه، متأسفانه این تفاخر خود را در عرصه‌های گوناگون و حتی در ورطه بی‌هنری نیز نشان می‌دهد و به حسی ناسیونالیستی تبدیل شده است) مبراست و نویسندگان با تکیه بر صنعت «دفع دخل مقلد» از عیوب این اثر آگاه بوده و امیدوارند که این وجیزه به سهم خود مقبول و سودمند افتد.